

ЗАГРОЗИ ТА НЕБЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТА УТОЧНЕННЯ ЇХНЬОЇ СУТІ

Г.Ю. Ткачук

Житрмирський державний технологічний університет, anyuta_t2004@mail.ru

Забезпечення ефективного функціонування підприємств в умовах ринкової економіки ускладнюється низкою негативних чинників впливу на їх діяльність, які можна характеризувати як ризики та небезпеки. Успішне врахування цих чинників в процесі управління та прийняття господарських рішень знижує ймовірність погіршення показників фінансового стану підприємства, настання кризової ситуації, що в кінцевому підсумку може стати причиною банкрутства.

Зауважимо, що проблемами дослідження небезпек та загроз підприємницької діяльності, а також визначенням їх впливу на економічну безпеку підприємств займається велика кількість науковців, а саме: Т. Васильців, В. Геєсь, Г. Клейнер, С. Лаптев, Є. Олейников, С. Шкарлет, В. Ярочкін. Проте, на сьогоднішній день не існує єдиної думки щодо визначення сутності та взаємозв'язку даних економічних категорій. Неоднозначність підходів до трактувань понять «загроза» та «небезпека» ускладнює діагностику негативних впливів на господарську діяльність, підприємств ускладнюючи тим самим урахування їх в процесі прийняття господарських рішень.

Найбільш уживані підходи до визначення понять «загрози» та «небезпеки» представлено у табл.

Таблиця – Підходи до визначення поняття «загроза» та «небезпека»

№ з\п	Автор	Визначення
1	2	3
Загрози		
1	Тамбовцев В.Л. [11, с. 4]	Загрози це такі зміни в зовнішньому або внутрішньому середовищі, які приводять до небажаних змін предмета безпеки (підприємства)
2	Олейников Є. [8, с. 10]	Загроза це найбільш конкретна і безпосередня форма небезпеки або сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку інтересам різних суб'єктів
3	Дубецька С. [3, с. 157]	Загроза це потенційна чи реальна подія, процес чи явище, яке здатне порушити його стійкість та розвиток чи призвести до припинення його діяльності

Окончание таблицы

1	2	3
4	Камлик М. І. [5, с. 41]	Загрози – це потенційні або реальні умови, чинники чи дії фізичних та юридичних осіб, що порушують нормальний фінансово–економічний стан підприємницької діяльності і здатні заподіяти великої шкоди аж до припинення його діяльності
5	Плетнікова І. [9, с. 9]	Загроза – найбільш конкретна і безпосередня форма небезпеки, коли для суб'єкта економічних відносин обов'язково настануть несприятливі наслідки, якщо не застосувати ніяких заходів для їх запобігання.
6	Горячова К. [2, с. 66]	Загроза – форма небезпеки – небезпека на стадії переходу з можливості у дійсність як наявна чи потенційна демонстрація готовності: відносно суб'єктів господарської діяльності – одних суб'єктів завдати шкоду іншим або по відношенню до процесів, явищ – негативно вплинути на господарську діяльність підприємства
Небезпека		
7	Рудніченко Є. М. [10, с. 192]	Небезпека – це об'єктивно існуюча реальність, яка може порушити стан рівноваги суб'єктів і призвести до негативних наслідків.
8	Олейников Є. [8, с. 10]	Цілком усвідомлена, але не фатальна ймовірність заподіяння шкоди, що визначається наявністю об'єктивних або суб'єктивних факторів, яким притаманні вражаючі властивості
9	Ожегов С.І. [7, с. 591]	Небезпека – загроза чогось дуже поганого

Проаналізувавши дані табл. 1 ми дійшли наступних висновків. Некоректними є висловлювання науковців [2; 8; 9] де під загрозою мають на увазі «... безпосередню форму небезпеки», та Ожегова С.І. [7, с. 591] в якому стверджується, що «...небезпека – конкретна форма прояву загрози». Проте, ми частково погоджуємося з Горячовою К. [2, с. 66] в тому, що загроза є наслідком небезпеки, тобто небезпека виступає саме джерелом, а не фактором загрози. Таким чином, загроза, ні в якому випадку не може бути формою небезпеки.

Викликає сумнів визначення Королева М.І. [6, с. 37] про те, що загроза – це «...екзогенний чинник», адже згідно вікіпедії [4] «екзогенний», дійсно зумовлений зовнішніми причинами проте, «...який утворився під впливом зовнішніх сил на поверхні Землі», тобто викликаний природними умовами (сонячною радіацією, силою тяжіння тощо). По–друге, не лише «...невизначеність зовнішнього середовища» є джерелом загроз для порушення нормального функціонування підприємства. Небезпеку несуть також внутрішні фактори. «...Відмінність між внутрішніми та зовнішніми ризиками полягає у тому, чи зумовлені вони діями (бездіяльністю) суб'єктів системи економічної безпеки підприємництва чи інституціями її зовнішнього середовища» [1, с. 33].

З огляду на проведений аналіз підходів до визначення сутності економічної категорії «загрози» зауважимо, що більшість науковців вважають, що:

- загрози це такі зміни; потенційні або реальні події; дії; сукупність умов, процесів та факторів, тобто загрозам притаманний динамічний характер;
- по відношенню до підприємства можуть бути викликані внутрішніми або зовнішніми чинниками;
- загрози призводять до небажаних змін предмета безпеки (підприємства); визначають потенційну можливість економічних втрат для підприємства; здатні порушити стійкість підприємства; створюють небезпеку, і як наслідок стають причиною збитків та втрат;
- вимагають застосування заходів для їх запобігання, нейтралізації та усунення.

Підсумовуючи вище викладене зауважимо, що загрози маючи динамічний характер можуть бути викликані як внутрішніми так і зовнішніми чинниками, здатні порушити нормальний фінансово–економічний стан підприємства, що в кінцевому підсумку негативно впливає на стійкість підприємства, і, для запобігання та усунення яких, потрібно застосовувати систему виважених заходів.

Небезпека ж виступаючи джерелом загрози має більш широке значення. Вона, містить в собі ряд загроз які в певний момент за певних обставин можуть настати і порушити рівновагу суб'єкта господарювання.

Незважаючи на різні точки зору та підходи щодо визначення сутності понять «загрози» та «небезпека» діяльності підприємства, спільним є те, що їх виникнення у більшості випадків спричинено невизначеністю зовнішнього середовища. Таким чином, підприємство повинно навчитися гнучко реагувати на динамічні зміни останнього, еволюціонувати та удосконалювати свої захисні механізми.

Список використаних джерел:

1. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія / Т.Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
2. Горячова К. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки / К. Горячова // Економіст. – 2003. – №8. – С. 65–67.
3. Дубецька С.П. Економічна безпека підприємств України/ С.П. Дубецька// Недержавна система безпеки підприємництва як суб'єкт національної безпеки України: наук.–практ. конф., 16–17 травня 2001 р.: зб. матеріалів. – К.: Вид–во Європейського ун–ту фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 2003. – С. 146–172.
4. Електронна енциклопедія Вікіпедія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
5. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко–правовий аспект / М. І. Камлик. – К. : Атіка, 2005. – 432 с.
6. Королев М.И. Экономическая безопасность фирмы: теория, практика, выбор стратеги : Монография / М.И. Королев. – М.: Экономика, 2011. – 284 с.
7. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка/ С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – М. Азбуковник, 1998. – 944 с.
8. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность): учеб.–практ. пособие/ Е.А. Олейников (ред.) – М.: Бизнес–школа «Интел–Синтез», 1997. – 288 с.
9. Плетнікова І.Л. Визначення рівня і забезпечення економічної безпеки залізниці: автореф. дис. на здобуття наук ступня канд. екон. наук: спец. 08.07.04 «Економіка транспорту і зв'язку» / Харківська держ. академія залізничного транспорту / І. Л. Плетнікова. – Х., 2001. – 15 с.
10. Рудніченко С.М. Загроза, ризик, небезпека: сутність та взаємозв'язок із системою економічної безпеки / Економіка Менеджмент Підприємство. – 2013. – № 25 (I). – С.188–195.
11. Тамбовцев В.Л. Объекты безопасности России/ В.Л. Тамбовцев// Вопросы экономики. – 1994. – №12. – С.45–54